

UCHWAŁA NR XXIX/.../2021
RADY MIEJSKIEJ W LIPNIE
z dnia 14 września 2021 roku

w sprawie nadania pośmiertnie tytułu Honorowego Obywatela Miasta Lipna.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 i poz. 1378) uchwała się, co następuje :

§ 1 Nadać pośmiertnie tytuł „Honorowy Obywatel Miasta Lipna”:

PANI APOLONII CHAŁUPIEC – POLI NEGRI

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Lipnie.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE – BIOGRAM

Apolonia Chałupiec urodziła się w Lipnie 22.12.1896 r. / 3.01.1897 r. wg obowiązującego wówczas podwójnego zapisu dat, z ojca Jerzego Chalupca (słowacki Rom, nazwisko spolszczono na Chałupiec) a jej matką była Polka Eleonora Kiełczewska. Pola miała dwie siostry, które zmarły w wieku dziecięcym. W dorosłym życiu Pola odejmowała sobie dwa lata, podając datę urodzenia jako 31.12.1899 r..

W pocz. XX w. zamieszkała z matką w Warszawie, gdy ojciec został aresztowany przez Rosjan. W stolicy rozwijała swoje talenty sceniczne: taniec, balet, śpiew, uczęszczała do szkoły baletowej i dramatycznej. Przyjęła tu pseudonim artystyczny Pola Negri na cześć ulubionej przez nią włoskiej poetki Ady Negri. Balet był pierwszym etapem na drodze do kariery artystycznej, w rozwoju której pomógł jej słynny Kazimierz Hulewicz – wtedy wiceprezes Warszawskich Teatrów Rządowych. Debiutowała na scenie w balecie „Jezioro łabędzie” Piotra Czajkowskiego w 1908 roku, debiut teatralny rolą Anieli w „Ślubach panińskich” Aleksandra hr. Fredry w Teatrze Małym w 1912 roku. W Warszawie w 1914 r. nakręciła swój pierwszy film „Niewolnica zmysłów” w reż. Jana Pawłowskiego.

5 listopada 1919 roku zawarła małżeństwo z Eugeniuszem hr. Dąbskim, ślub odbył się w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Sosnowcu. Będąc mężatką i mieszkając w Sosnowcu, Pola Negri kręciła w Berlinie filmy ze słynnym Ernstem Lubitschem, stamtąd via Zurych i Paryż wyjechała w 1922 r. do Stanów Zjednoczonych gdzie stała się szybko – nie tylko gwiazdą, ale królową Hollywood; to jedyna polska aktorka, która zrobiła prawdziwie światową karierę gwiazdy filmowej, największa aktorka epoki kina niemego. George Bernard Shaw powiedział o niej w 1928 roku: „Najgenialniejsza kobieta filmu”. Pola Negri była pierwszą europejską gwiazdą Hollywood, po niej przyszły Marlena Dietrich i Greta Garbo. Pola zrealizowała 70 filmów fabularnych; w Polsce zrealizowano 10 filmów, 33 w Niemczech, 24 w Ameryce – głównie dla wytwórni Paramount Pictures, pojedyncze w Anglii, Francji i Rosji. W Kalifornii już jako wielka gwiazda gościła w październiku 1923 r. będącego w Stanach Zjednoczonych gen. Józefa Hallera, witając go wielkim bukietem kwiatów, goszcząc w swojej rezydencji.

Rozwiedziona z hr. Dąbskim Pola Negri nie znalazła stabilizacji i szczęścia w innych związkach. O rękę poprosił ją Charlie Chaplin – po namyśle jednak nie zdecydowała się na małżeństwo, mimo że byli w sobie zakochani. Przyjęła oświadczyzny Rudolfa Valentino, ale przed zaplanowanym ślubem aktor nagle zmarł (1926). W końcu lat 20. wróciła do Europy, wyszła za mąż za gruzińskiego arystokratę na emigracji, którym był Serge książę Mdivani. Jednak i to małżeństwo nie trwało długo z uwagi m.in. na rozrywkowy charakter księcia; rozwiedli się w 1931 roku. Nagabywana przez nazistów do współpracy, opuściła Niemcy i wyjechała do Francji, a gdy wybuchła wojna, przez Portugalię udała się znów do Stanów Zjednoczonych. Czekać na statek za ocean, mieszkała w Estoril w hotelu „Atlantico”; zachowała się karta meldunkowa z dnia 28 czerwca 1941 roku.

Była kobietą niezależną, znała pięć języków obcych, dotowała m.in. budowę kościoła polskiego w Los Angeles, pomagała Zgromadzeniu Sióstr Serafitek, polskim weteranom z I wojny z Armii Polskiej w Ameryce, po 1981 r. polskim imigrantom „solidarnościowym”. Miała rezydencje w Beverly Hills, także we Francji gdzie pod Paryżem organizowała polskie dożynki. Była wielką polską patriotką, antykomunistką; niestety nie doszło do skutku przygotowane spotkanie gwiazdy (na jej prośbę) z papieżem Janem Pawłem II we wrześniu 1987 roku, gdyż kilka tygodni wcześniej zmarła.

Aktorka zmarła 1.08.1987 roku w San Antonio w Teksasie w Stanach Zjednoczonych. Pochowana jest na Calvary Cemetery w Los Angeles, obok matki.

Opracowanie: Wojciech Stanisław Grochowalski - prezes zarządu Fundacji Kultury i Biznesu oraz Międzynarodowej Fundacji Muzycznej im. Artura Rubinsteina